

DET KONGELIGE
JUSTIS- OG BEREDSKAPSDEPARTEMENT

Rundskriv

Utlendingsnemnda

Nr.
GI-02/2014

Vår ref
14/1065

Dato
12. mars 2014

GI-02/2014 - Instruks om behandling av saker om utenrikspolitiske hensyn og grunnleggende nasjonale interesser etter utlendingsloven kapittel 14

Innholdsfortegnelse

1.	INNLEDNING	2
2.	SENTRALE BEGREPER	2
2.1	Grunnleggende nasjonale interesser	2
2.2	Utenrikspolitiske hensyn	3
3.	VEDTAKSMYNDIGHET NÅR SAKER BEHANDLES I FORVALTNINGEN	3
4.	EKSPORTKONTROLL OG ANDRE TILTAK FOR Å HINDRE OVERFØRING AV KUNNSKAP OG TEKNOLOGI	5
5.	VEILEDENDE INDIKATORLISTE	6
6.	SAKSBEHANDLINGSRUTINER	7
6.1	Foreløpig redegjørelse for saken fra UNE til departementet	7
6.2	Oversendelse av saker til departementet for vurdering av om departementet skal fatte vedtak	9
6.3	Saker hvor UNE treffer vedtak	10
7.	DEPARTEMENTETS TILBAKEMELDING	10
8.	TILFELLER HVOR FORMKRAVENE FRAVIKES	10
9.	KLAGEADGANG OG SØKSMÅL	11
10.	HÅNTERING AV GRADERT INFORMASJON	11
11.	PARTSINNSYN	12
12.	REGISTRERING I FAGSYSTEMET	12
13.	MEDIEHENVENDELSER	13

1. INNLEDNING

Med hjemmel i utlendingsloven § 76 jf. § 128 gis det herved instruks om behandling av enkeltsaker etter utlendingslovens kapittel 14 *Særskilte regler for saker som berører grunnleggende nasjonale interesser eller utenrikspolitiske hensyn.*

Retningslinjene er ikke uttømmende. På grunn av sakenes særegne karakter, kan det i enkelte tilfeller være behov for at retningslinjene fravikes.

Instruksen trer i kraft straks og erstatter GI 05/2011, som oppheves.

Departementet har gitt egen instruks til Utlendingsdirektoratet (UDI) om behandling av saker etter utlendingsloven kapittel 14, jf. rundskriv GI-04/2013 Instruks om behandling av saker om utenrikspolitiske hensyn og grunnleggende nasjonale interesser.

2. SENTRALE BEGREPER

2.1 Grunnleggende nasjonale interesser

Med ett unntak (utlendingsloven § 73 første ledd bokstav b, utelukkelse fra vern mot utsendelse) har begrepet ”grunnleggende nasjonale interesser” erstattet de to begrepene ”tvingende samfunnsmessige hensyn” og ”rikets sikkerhet”, som ble brukt i utlendingsloven av 1988.

En endelig avgrensning av begrepet grunnleggende nasjonale interesser vil måtte bero på en konkret og sammensatt vurdering. Begrepet må tolkes i lys av den generelle samfunnsutviklingen og endringer i det internasjonale trusselbildet, og har en dynamisk karakter.

Begrepet «grunnleggende nasjonale interesser» kan blant annet omfatte mistanke om at en utlending vil drive med spionasje, sabotasje, undergravende virksomhet osv., som regel til fordel for en annen stat. Herunder innbefattes handlinger, politisk virksomhet mv., som kan berøre forholdet til fremmede stater på en slik måte at det berører rikets sikkerhet.

Videre vil mistanke om tilknytning til terrorvirksomhet som har til hensikt å skape frykt i sivilbefolkningen komme i betraktning. Det kreves ikke mistanke om at det har blitt begått straffbare handlinger eller at personen har en lederrolle eller avgjørende innflytelse. Det kan være tilstrekkelig at personens tilstedeværelse i landet kan bidra til et forverret trusselbilde, for eksempel ved at vedkommende kan trekke terrorvirksomhet mot Norge, eller inspirere eller motivere til ekstremistiske handlinger.

Grunnleggende nasjonale interesser vil kunne omfatte både norske og utenlandske interesser i Norge, trusler mot norske interesser i utlandet og hensynet til Norges alliansepartnere.

I vurderingen av hva som kan sies å utgjøre en trussel mot grunnleggende nasjonale interesser, har hensynet til forebygging stor vekt.

2.2 Utenrikspolitiske hensyn

Utlendingsloven gir ikke en nærmere definisjon av hva som ligger i begrepet "utenrikspolitiske hensyn". Det gjorde heller ikke utlendingsloven av 1988. Begrepet er omtalt i forarbeidene til utlendingsloven¹. Det følger av forarbeidene at begrepet er omfattende og kan fortone seg noe uforutsigbart, i lys av at vurderingen kan være tids- og situasjonsbetinget, og at det derfor er vanskelig å gi konkrete retningslinjer for begrepets innhold. Det foreligger per i dag ingen relevant rettspraksis om tolkingen av "utenrikspolitiske hensyn". I juridisk teori er begrepet kun gitt en begrenset behandling.

Tradisjonelt vil begrepet dreie seg om forholdet mellom Norge og fremmede stater eller internasjonale organisasjoner. I den utstrekning en sak kan føre til reaksjoner fra disse eller på annen måte påvirke Norges internasjonale forbindelser, vil dette være å betrakte som et utenrikspolitisk anliggende. Samtidig understrekes det at det etter folkeretten ikke skal anses som en uvennlig handling å gi noen asyl, jf. FNs verdenserklæring om menneskerettighetene artikkel 14.

Ved søknader om besøksvisum er utenrikspolitiske hensyn tradisjonelt benyttet til å avskjære kontakt med personer som representerer eller kan assosieres med regimer en ønsker å markere politisk motvilje mot. Departementet har ved flere anledninger gitt instruksjoner på bakgrunn av utenrikspolitiske hensyn om at det ikke skal utstedes visum til personer som står oppført på lister utstedt av FN eller EU over personer eller grupper knyttet til enkelte regimer.

Det presiseres for øvrig at utenrikspolitiske hensyn også kan tale for at en søknad bør *innvilges*.

Begrepene grunnleggende nasjonale interesser og utenrikspolitiske hensyn vil til en viss grad være overlappende, eksempelvis i saker som gjelder personer med tilknytning til internasjonal terrorisme.

3. VEDTAKSMYNDIGHET NÅR SAKER BEHANDLES I FORVALTNINGEN

Vedtaksmyndighet i saker som berører grunnleggende nasjonale interesser eller utenrikspolitiske hensyn er regulert i utlendingsloven § 127. Hovedregelen etter § 127 første ledd er at vedtak eller beslutninger fattes av UDI i første instans.

¹ Jf. NOU 2004:20 s. 351 og Ot.prp. nr. 75 (2006-2007) pkt. 18.1.2.

For UNEs del vil regelverket i utlendingslovens kapittel 14 blant annet kunne være relevant i tilfeller hvor UDI har avgjort en sak som kan berøre grunnleggende nasjonale interesser eller utenrikspolitiske hensyn etter lovens alminnelige bestemmelser (utlendingen er for eksempel utvist på grunn av kriminalitet selv om utvisning også kunne vært vurdert med grunnlag i grunnleggende nasjonale interesser), eller i tilfeller hvor man først i klageomgangen blir oppmerksom på at saken kan berøre grunnleggende nasjonale interesser og utenrikspolitiske hensyn. Det vises til forskriftens § 19A-7.

UNE må i slike tilfeller foreta en vurdering av om grunnleggende nasjonale interesser eller utenrikspolitiske hensyn kan tillegges vekt uten at det da blir tale om en *ny sak*. Dette kan i det enkelte tilfelle være en vanskelig grensedracting. Forvaltningsloven § 34 slår fast at klageinstansen kan prøve «alle sider av saken og herunder ta hensyn til nye omstendigheter». Klageinstansens kompetanse er altså vid, men forutsetter at det er tale om *samme sak*. I Eckhoff/Smith uttales det at spørsmålet kan by på tvil, men at man generelt kan si at «det som inngår i en og samme avgjørelsesprosess, utgjør *én sak*.»² Av drøftelsen i Rt. 1997 s. 343 (Hansen) fremgår det at likheter og forskjeller i både rettsgrunnlag, faktum, rettslige problemstillinger og berørte hensyn kan være relevante i vurderingen.

Utlendingsloven § 127 fjerde ledd fastsetter at departementet treffer vedtak som førsteinstans i saker om utvisning av utlending med oppholdstillatelse, tilbakekall av oppholdstillatelse og avslag på fornyelse av oppholdstillatelse som ellers skal fornyes. Departementet kan også ellers beslutte å overta saken som førsteinstans, jf. § 127 første ledd. Det gjelder også etter at UDI har fattet vedtak i saken på annet grunnlag og deretter har oversendt den til UNE for klagebehandling.

Dersom departementet kommer til at det ikke skal fattes vedtak etter reglene i lovens kapittel 14, kan departementet returnere saken til UNE for behandling etter lovens alminnelige regler. Det følger videre uttrykkelig av forskriftens § 19A-7 annet ledd, at departementet også kan beslutte å tre inn i en sak som *klageinstans*.

Departementet kan alltid be om å få se utkast til vedtak før det avgjøres endelig om departementet selv skal tre inn som vedtaksmyndighet. Det vises til § 128 fjerde ledd om at departementet kan instruere underliggende organer om å forberede avgjørelse av saker hvor departementet skal treffe vedtak eller beslutning. Det ligger i dette at departementet også kan be om å få se utkast til vedtak etter avholdt nemndmøte.

Departementet kan instruere UNE om saksbehandlingen og om alle prosessuelle beslutninger i saker som kan berøre grunnleggende nasjonale interesser eller utenrikspolitiske hensyn. Herunder kan departementet instruere om prioriteringen av saker. Departementet kan også instruere om at det skal gis en tillatelse eller rettighet, eller at det skal treffes en annen avgjørelse til utlendingens fordel, for eksempel at utlendingen ikke skal utvises eller bortvises. Det vises til utlendingsloven § 128.

² Eckhoff/Smith, *Forvaltningsrett*, 9. utgave, s. 322 og 292.

Departementet kan videre beslutte at en sak skal returneres til UDI for ny førsteinstansbehandling. I slike tilfeller vil departementet være klageinstans, jf. lovens § 129 første ledd.

4. EKSPORTKONTROLL OG ANDRE TILTAK FOR Å HINDRE OVERFØRING AV KUNNSKAP OG TEKNOLOGI

Eksportkontrollloven § 1 innebærer at søknad om oppholdstillatelse i en del tilfeller bør avslås for å hindre utførsel av blant annet teknologi som kan være av betydning for andre lands utvikling av produkter til militært bruk. Bestemmelsen lyder:

«Kongen kan bestemme at varer og teknologi som kan være av betydning for andre lands utvikling, produksjon eller anvendelse av produkter til militært bruk eller som direkte kan tjene til å utvikle et lands militære evne, samt varer og teknologi som kan benyttes til å utøve terrorhandlinger, jf. straffeloven § 147 a første ledd, ikke må utføres fra norsk tollområde uten særskilt tillatelse. Det kan også settes forbud mot at det uten særskilt tillatelse ytes tjenester som nevnt i første punktum. Det kan settes vilkår for tillatelsene.

Kongen kan likeså sette forbud mot at personer som har bopel eller oppholdssted i Norge og norske selskaper, stiftelser og sammenslutninger uten særskilt tillatelse driver handel med, formidler eller på annen måte bistår ved salg av våpen og militært materiell fra et fremmed land til et annet. Tilsvarende gjelder for strategiske varer og teknologi som er nærmere angitt i forskrift.»

Utenriksdepartementet er ansvarlig for eksportkontrollloven.

I henhold til politiloven § 17 b første ledd nr. 4 skal PST forebygge og etterforske overtredelser av bestemmelser i eller i medhold av lov om kontroll med eksport av strategiske varer, tjenester og teknologi m.m. (eksportkontroll) og lov til gjennomføring av bindende vedtak av De Forente Nasjoners Sikkerhetsråd eller annen lovgivning om tilsvarende særlige tiltak.

Etter utlendingsforskriften § 6-35 første ledd bokstav a kan det i saker etter forskriftens kapittel 6, nektes oppholdstillatelse eller andre aktuelle rettigheter av slike hensyn som nevnt i eksportkontrollloven § 1 første og annet ledd.

I utlendingsforskriften § 6-35 første ledd bokstav b er det fastsatt en tilsvarende bestemmelse for tilfeller hvor det er nødvendig å nekte en tillatelse eller rettighet for å gjennomføre tiltak som følger av *lov om iverksetjing av internasjonale, ikke-militære tiltak i form av avbrot eller avgrening av økonomiske eller annen samkvem med tredjestatar eller rørsler* (sanksjonslova) og forskrifter gitt i medhold av denne loven. Og i utlendingsforskriften § 6-35 første ledd bokstav c er det samme fastsatt for tilfeller hvor det er nødvendig for å gjennomføre vedtak som følger av lov til gjennomføring av bindende vedtak av De Forente Nasjoners Sikkerhetsråd og forskrifter gitt i medhold av denne loven. Dette regelverket omfatter blant annet sanksjoner mot Iran, Nord-Korea, Taliban og Al-Qaida.

En sak hvor det er grunnlag for å treffe vedtak etter § 6-35 med grunnlag i vurderinger fra PST eller Utenriksdepartementet, faller ikke inn under saksbehandlingsreglene om saker mv. som berører grunnleggende nasjonale interesser eller utenrikspolitiske hensyn. Saken skal i slike tilfeller ikke forelegges departementet, men behandles i henhold til alminnelige saksbehandlingsregler.

Dersom UNE vil omgjøre et avslagsvedtak fra UDI etter forskriftens § 6-35, skal saken forelegges departementet for vurdering av om den skal avgjøres ut fra grunnleggende nasjonale interesser eller utenrikspolitiske hensyn, jf. lovens kapittel 14.

Dersom det er søkt oppholdstillatelse til en stilling som krever sikkerhetsklarering, må det alltid avklares at nødvendig klarering foreligger før tillatelse eventuelt gis.

5. VEILEDENDE INDIKATORLISTE

Listen nedenfor søker å angi forhold som *kan* indikere at en utlendingssak berører grunnleggende nasjonale interesser eller utenrikspolitiske hensyn, slik at saken skal forelegges departementet, jf. avsnitt 6.1. **Listen er ikke en uttømmende angivelse** av hvilke typer saker som skal forelegges departementet. UNE skal etter beste skjønn foreta en selvstendig og konkret vurdering av sakens opplysninger og spørsmålet om hvorvidt saken skal forelegges de nevnte instanser. Dersom UNE er i tvil om hvorvidt en sak kan berøre grunnleggende nasjonale interesser eller utenrikspolitiske hensyn, skal saken forelegges departementet.

Veiledende indikatorliste:

1. Det er grunn til å anta at utlendingen har **en ikke perifer tilknytning til et terrornettverk** som har gjennomført voldelige handlinger, eller at utlendingen har **en ikke perifer tilknytning til en gruppering, en organisasjon eller et parti** med forbindelser til, eller som aktivt støtter, terrornettverk eller grupperinger som har gjennomført voldelige ekstremistiske handlinger. I vurderingen kan det ses hen til blant annet tilknytningens varighet og om utlendingen har vært utsatt for tvangsmessig rekruttering.
2. Det er grunn til å anta at utlendingen på annen måte har **en ikke perifer tilknytning til terrorvirksomhet**, herunder gjennom å inspirere eller motivere til ekstremistiske handlinger uten at konkrete handlinger er begått.
3. Det er grunn til å anta at utlendingen har en **politisk og/eller ideologisk overbevisning** som tilsier at vedkommende støtter anvendelse av ekstremistiske og voldelige handlinger.
4. Det er mistanke om **flyktningsspionasje**.
5. Det er mistanke om **industri-spionasje**.
6. Det er grunn til å anta at utlendingen utgjør en **trussel mot norske myndighetspersoner, offentlige organer, viktig infrastruktur, samferdsel, helseberedskap eller utenlandske representasjoner**.
7. Det er grunn til å anta at utlendingen på andre måter enn nevnt i punkt 6, vil **sette betydelige samfunnsinteresser i fare**.
8. Utlendingen tilhører et **regime** Norge ikke anerkjenner.

9. Utlendingen er en **profilert person**, og/eller har hatt en **fremtredende politisk/administrativ posisjon**, og utfallet av saken kan **utløse reaksjoner** fra hjemlandets myndigheter eller fra andre lands myndigheter.
10. Utlendingen har eller antas å ha hatt en **høyere posisjon i militæret eller politiet** i et land som ikke har et demokratisk styresett.
11. Det er grunn til å anta at utlendingen arbeider/har arbeidet for eller har/har hatt tilknytning til eller har kunnskap om **sikkerhets- eller etterretningstjeneste, eller har kunnskap om etterretningsinformasjon for øvrig**.
12. Det er grunn til å anta at utlendingen har deltatt i eller har bidratt til **særlig samfunnsfarlig kriminalitet, organisert kriminalitet, krigsforbrytelser, forbrytelser mot menneskeheten eller folkemord**.
13. Utlendingen har foretatt flere **utenlandsreiser** fra et land som er **restriktivt med å gi utreisetillatelse**.
14. Utlendingen har vært **tilmeldt personell ved et annet lands diplomatiske representasjon i Norge eller i et annet land**, og søker om asyl eller annen tillatelse til opphold. Med tilmeldt personell menes både tjenestepersonell og personer med diplomatstatus, herunder personell som har vært tilmeldt ved lønnet konsulær representasjon, eller ved mellomstatlig organisasjon eller konvensjonsorgan.
15. Det er grunn til å anta at utlendingen har **deltatt i våpenhandel** eller har **kunnskap om våpenindustri**, som er straffbart i henhold til konvensjonsforpliktelser Norge er bundet av.
16. Utlendingen har **arbeidet** i en bedrift, akademisk institusjon eller forskningsinstitusjon som kan mistenkes for å fremstille **masseødeleggelsesvåpen og/eller leveringsmidler for slike**.
17. Utlendingen søker **høyere studium** innen fagområder som er relevante for spredning av **masseødeleggelsesvåpen og/eller leveringsmidler** for slike, jf. lov av 18.12.1987 om kontroll med eksport av strategiske varer, tjenester og teknologi mv. (eksportkontrollloven) med forskrift av 01.10.1989 til gjennomføring av utførselsreguleringen for strategiske varer, tjenester og teknologi, og det ikke legges opp til å avslå søknaden etter § 6-35.
18. Saken er knyttet til samarbeidsordninger med **internasjonale domstoler**.

6. SAKSBEHANDLINGSRUTINER

6.1 Foreløpig redegjørelse for saken fra UNE til departementet

UNE skal i alle enkeltsaker etter utlendingsloven vurdere om det fremkommer opplysninger som tilsier at saken kan berøre grunnleggende nasjonale interesser eller utenrikspolitiske hensyn, jf. § 126. I denne vurderingen vil indikatorlisten (se pkt. 5) være et hjelpemiddel.

Dersom UNE blir kjent med at en sak kan berøre grunnleggende nasjonale interesser eller utenrikspolitiske hensyn – og departementet ikke er informert om dette tidligere – skal UNE gi departementet en redegjørelse for saken innen tre uker. Departementet

kan i det enkelte tilfelle sette andre frister. Dersom UNE ser at fristen ikke kan holdes, skal departementet varsles.

Krav til redegjørelsens form:

- Redegjørelsen skal være skriftlig og i brevform.
- Brevet skal ha følgende faste overskrift: "Redegjørelse for sak etter utlendingsloven kapittel 14". Videre skal det fremgå av overskriften hvilken sakstype saken tilhører, hvilket land søkeren er borger av, navn, fødselsdato og DUF-nummer.
- Brevet skal rettes til Innvandringsavdelingen ved ekspedisjonssjefen.

Redegjørelsen skal inneholde:

- Et kort saksresymé.
- Opplysninger om når UNE ble oppmerksom på at saken kan berøre grunnleggende nasjonale interesser eller utenrikspolitiske hensyn.
- En vurdering av om opplysninger i saken tilsier at den skal avgjøres av departementet etter utlendingsloven § 127 fjerde ledd, eller at departementet bør vurdere å avgjøre saken etter § 127 første ledd.
- En foreløpig vurdering av sakens rettslige spørsmål og utfall.
- En plan for sakens videre fremdrift, herunder opplysninger om hvor lang tid eventuelle undersøkelser forventes å ville ta.
- Opplysninger om eventuelle tilknyttede utlendingssaker, herunder verserende saker som gjelder andre personer nært knyttet til utlendingen.

Saksdokumentene skal forbli i UNE for den videre saksforberedelse.

UNE behøver som utgangspunkt ikke redegjøre for saken hvis den kan oversendes med utkast til vedtak til departementet innen seks uker etter at UNE ble oppmerksom på at saken kan berøre grunnleggende nasjonale interesser eller utenrikspolitiske hensyn.

Dersom UNE i forbindelse med redegjørelsen ser at det ikke er mulig å overholde fristen for saksoversendelse etter pkt. 6.2 («så snart som mulig, og senest innen to måneder etter at departementet har blitt forelagt en redegjørelse for saken»), skal det opplyses om dette. Det skal også redegjøres for bakgrunnen for at fristen ikke kan overholdes, og angis et tidspunkt for oversendelse. Dersom UNE oversitter en slik angitt frist, skal det redegjøres skriftlig for dette.

Dersom UNE mener at saken kan berøre grunnleggende nasjonale interesser eller utenrikspolitiske hensyn, skal saken oversendes departementet i tråd med rutine i denne instruksjonen. Departementet vil vurdere om saken skal forelegges PST eller Utenriksdepartementet for uttalelse.

Dersom UNE, etter å ha vurdert saken, mener det er helt klart at det er snakk om en *ny sak*, jf. pkt. 3, skal saken returneres til UDI for ny førsteinstansbehandling. Det vil i slike

tilfeller ikke være nødvendig for UNE å redegjøre for saken overfor departementet. UNE skal i stedet sende departementet en kopi av UNEs oversendelsesbrev til UDI.

6.2 Oversendelse av saker til departementet for vurdering av om departementet skal fatte vedtak

UNE skal så snart som mulig, og senest innen to måneder etter at departementet er blitt forelagt en redegjørelse for saken, jf. avsnitt 6.1, oversende saken til departementet. Dersom det ikke er gitt en foreløpig redegjørelse for saken fordi den allerede er kjent for departementet, jf. punkt 6.1, er fristen to måneder fra det tidspunkt UNE ble kjent med at saken kan berøre grunnleggende nasjonale interesser eller utenrikspolitiske hensyn. Departementet kan i enkelte tilfeller sette andre frister. Dersom oversendelse ikke kan skje innen to måneder, skal UNE skriftlig redegjøre for årsaken og angi forventet oversendelsesdato, jf. avsnitt 6.1.

Departementet vurderer videre saksgang, herunder om det ønsker å tre inn som vedtaksorgan i medhold av § 127 første ledd.

Krav til saksoversendelsens form:

- Saksoversendelsen skal være skriftlig og i brevs form.
- Brevet skal ha følgende faste overskrift: "Oversendelse av sak etter utlendingsloven kapittel 14", etterfulgt av sakstype, hvilket land søkeren er borger av, samt navn, fødselsdato og DUF-nummer.
- Brevet skal alltid rettes til Innvandringsavdelingen ved ekspedisjonssjefen.

Ovennevnte formkrav gjelder også for eventuelle andre oversendelser mellom UNE og departementet i anledning saken.

Krav til oversendelsesbrevets innhold og vedlegg:

Oversendelsesbrevet skal inneholde:

- Et sammendrag av saken (fremstilling av sakens faktum).
- En vurdering av om saken bør avgjøres av UNE eller av departementet.
- En vurdering av sakens rettslige spørsmål og utfall. Dette omfatter blant annet:
 - Redegjørelse for en eventuell eksklusjonsvurdering som er foretatt.
 - Redegjørelse for forholdet til EMK art. 3 ved eventuell retur, om relevant.
 - Vurdering av og redegjørelse for eventuelle begrensninger i tillatelsens innhold eller varighet, dersom UNE anbefaler å innvilge en tillatelse.
- Opplysninger om PST og/eller Utenriksdepartementet har hatt befatning med saken.
- Opplysninger om hvorvidt sakens anførsler er kjent fra andre saker.
- En vurdering av saken opp mot gjeldende praksis.
- Vurdering av om det er behov for å undersøke praksis i andre land.

Som vedlegg til oversendelsesbrev skal følge:

- Utkast til vedtak som er basert på de opplysninger som foreligger på oversendelsestidspunktet, dersom UNE mener at saken skal avgjøres av UNE eller departementet tidligere har besluttet dette.

- Utkast til vedtak av departementet, dersom departementet har anmodet om dette.
- Kopi av alle relevante dokumenter i saken, herunder bilde av utlendingen.
- Kopi av eventuelle uttalelser fra PST eller UD.

6.3 Saker hvor UNE treffer vedtak

Dersom UNE skal treffe avgjørelse etter bestemmelser som gjelder grunnleggende nasjonale interesser eller utenrikspolitiske hensyn, jf. utlendingsforskriften § 19A-7, skal vurderingene fra PST eller Utenriksdepartementet som hovedregel legges til grunn, jf. lovens § 127 annet ledd.

Dersom UNE skal treffe vedtak, skal det gis beskjed til UDI om at UNE forbereder et vedtak i en sak som gjelder grunnleggende nasjonale interesser eller utenrikspolitiske hensyn, slik at UDI er orientert om dette i tilknytning til eventuelle andre verserende saker som kan bli berørt av avgjørelsen.

7. DEPARTEMENTETS TILBAKEMELDING

Dersom departementet trenger ytterligere utredning, verifisering eller vurderinger fra UNE før det tar stilling til hvem som skal treffe vedtak i saken, vil departementet anmode UNE om dette. Følgende formkrav skal følges med mindre særlige forhold gir grunn til noe annet:

- Tilbakemeldingen skal gis skriftlig og i brevs form.
- Brevet skal ha følgende faste overskrift: "Tilbakemelding i sak som er forelagt departementet i medhold av utlendingsloven kapittel 14», etterfulgt av sakstype, hvilket land søkeren er borger av, navn, fødselsdato og DUF-nummer.
- Brevet sendes til Utlendingsnemnda ved direktøren.

De samme formkrav skal følges for departementets tilbakemelding til UNE om hvilken instans som skal treffe vedtak i en sak.

Med mindre særlige forhold gir grunn til noe annet, skal følgende formkrav følges for departementets instruks til UNE i den enkelte sak:

- De skal være skriftlige og i brevs form.
- De skal ha følgende faste overskrift: "Instruks i medhold av utlendingsloven kapittel 14», etterfulgt av sakstype, hvilket land søkeren kommer fra, navn, fødselsdato og DUF-nummer.
- Departementets instruks sendes til Utlendingsnemnda ved direktøren.

8. TILFELLER HVOR FORMKRAVENE FRAVIKES

Dersom UNE i et særskilt tilfelle ikke følger formkravene for redegjørelse eller saksoversendelse, skal redegjørelsen eller oversendelsen dokumenteres i etterkant for

å sikre tilstrekkelig notoritet, med mindre departementet gir UNE beskjed om noe annet. Tilsvarende gjelder for departementets tilbakemelding til UNE. Formkravene oppstilt i instruksen skal følges ved etterfølgende dokumentering.

9. KLAGEADGANG OG SØKSMÅL

Departementet skal få oversendt kopi av alle vedtak som UNE fatter i medhold av utlendingsloven kapittel 14. Kopi av vedtaket skal oversendes samtidig med at vedtaket oversendes utlendingens fullmektig.

I saker hvor departementet har fattet vedtak i første instans i henhold til utlendingsloven § 127, er det ikke klageadgang, jf. utlendingsloven § 129 annet ledd. Det kan imidlertid anlegges sak mot departementet. Departementets beslutning om ikke å gi samtykke til at det gis oppholdstillatelse eller til å treffe annet vedtak eller beslutning til utlendingens fordel av hensyn til grunnleggende nasjonale interesser eller utenrikspolitiske hensyn, jf. § 127 tredje ledd, kan ikke påklages.

Ved vedtak fra UNE som innebærer at utlendingen må forlate riket, skal spørsmålet om utsatt iverksetting i forbindelse med omgjøringsanmodninger eller lignende, forelegges departementet dersom departementet ikke tidligere har tatt stilling til dette.

10. HÅNDTERING AV GRADERT INFORMASJON

UNE må vurdere om det i en sak fremkommer opplysninger som må beskyttes av sikkerhetsmessige grunner i henhold til sikkerhetsloven (lov av 20. mars 1998 nr. 10) § 11, eller om et dokument for øvrig bør beskyttes, jf. beskyttelsesinstruksen (instruks 17. mars 1972 nr. 3352) § 4, jf. § 3. UNE skal håndtere gradert informasjon i henhold til det til enhver tid gjeldende regelverk for dette.

Gradering skal skje i henhold til sikkerhetsloven § 11, hvor det sentrale tema er hvilken skadefølge det kan få dersom informasjonen blir kjent for uvedkommende. Det skal ikke benyttes høyere gradering enn nødvendig.

Det forhold at en sak inneholder opplysninger som gjør at den vurderes å berøre grunnleggende nasjonale interesser eller utenrikspolitiske hensyn, vil i seg selv kunne medføre at dokumentet bør graderes.

Informasjon som er gradert etter sikkerhetsloven kan bare håndteres av personer som har nødvendig sikkerhetsklarering eller autorisasjon, jf. sikkerhetsloven § 19, og som har et tjenstlig behov, jf. forskrift om informasjonssikkerhet (forskrift 1. juli 2001 nr. 744) § 3-1 og forskrift om personellsikkerhet (forskrift 29. juni 2001) § 5.2.

Graderte dokumenter eller opplysninger skal ikke sendes per e-post, men sendes/overbringes etter rutine som er foreskrevet i beskyttelsesinstruksens § 10 og sikkerhetsloven § 12 annet ledd, jf. forskrift om informasjonssikkerhet §§ 4-19 flg.

Det forutsettes at personer i UNE som behandler gradert informasjon har inngående kjennskap til sikkerhetsloven, forskrift om informasjonssikkerhet og beskyttelsesinstruksen.

Departementet kan i medhold av forskrift om informasjonssikkerhet § 2-11, jf. sikkerhetsloven § 11, og departementets alminnelige instruksjonsmyndighet, beslutte å omgradere dokumenter som er utstedt av UNE og gradert etter sikkerhetsloven.

Omgradering foretas blant annet for å gi et dokument høyere eller lavere gradering eller for å avgradere, jf. forskrift om informasjonssikkerhet § 2-9. Departementet kan også beslutte at et ugradert dokument skal påføres gradering, jf. forskrift om informasjonssikkerhet § 2-11. Dersom departementet beslutter å omgradere et dokument som er utstedt av UNE eller å gradere et ugradert dokument, skal departementet underrette UNE om endringen i etterkant, jf. forskrift om informasjonssikkerhet § 2-12.

Før spørsmål om nedgradering av dokumenter som er gradert etter beskyttelsesinstruksen gjelder beskyttelsesinstruksen § 5 nr. 4.

11. PARTSINNSYN

Alle spørsmål om partsinnsyn avgjøres av UNE så lenge saken ikke ligger hos departementet for førsteinstans- eller klagebehandling.

Dersom partsinnsyn vil gi tilgang til opplysninger om at saken vurderes som en sak som kan berøre grunnleggende nasjonale interesser eller utenrikspolitiske hensyn, eller innholdet i disse vurderingene, skal innsynsspørsmålet alltid forelegges departementet før det avgjøres.

Departementet har instruksjonsadgang, jf. utlendingslovens § 128.

Når saken ligger til behandling i departementet som førsteinstans eller som klageorgan, avgjøres spørsmålet om partsinnsyn av departementet.

12. REGISTRERING I FAGSYSTEMET

Saker som behandles etter instruksen skal føres som papirsaker.

Aktuelle saker oversendes departementet i henhold til punkt 6.1 og 6.2, uten at dette registreres i fagsystemet. Når departementet skal fatte vedtak i saken, ekspederer departementet saken til seg selv i DUF.

Når departementet har fått overført saksansvaret, registreres all korrespondanse i saken av departementet. Vedtaksorganet registrerer vedtaket i fagsystemet.

13. MEDIEHENVENDELSER

Ved mediehenvelser i saker som skal oversendes/er oversendt til departementet, skal UNE alltid kontakte departementet før det eventuelt gis uttalelse i saken. UNE skal verken bekrefte eller avkrefte at en sak er oversendt til departementet for behandling før departementets tilbakemelding foreligger. Bakgrunnen for dette er sakskomplekssets sensitivitet, jf. sikkerhetsloven § 12 og beskyttelsesinstruksen § 7.

Med hilsen

Siri Johnsen (e.f.)
fung. ekspedisjonssjef

Kenneth Baklund
fagdirektør

Kopi:
Arbeidsdepartementet
Utenriksdepartementet
Utlendingsdirektoratet
Politiets sikkerhetstjeneste